

Ankara İlinde Faaliyet Gösteren Pet Kliniklerinde Cinsiyetin Teknik ve Ekonomik Performansa Etkileri

Berrin ŞENTÜRK^{1✉}

1. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Hayvancılık Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı, Samsun, TÜRKİYE.

Özet: Bu çalışmada; veteriner pet klinisyenliği hizmeti veren kadın ve erkek klinisyenlerin vermiş oldukları hizmetlerin niteliği ve elde etmiş oldukları gelirlerde cinsiyetin etkisi araştırılmıştır. 2011 yılında Ankara ilinde hizmet veren 13 kadın ve 27 erkek toplam 40 pet klinisyenin dâhil edildiği çalışmada klinisyenlerin hizmetleri ve elde ettikleri gelirler; alan uzmanlığı, teşhis yöntemi kullanımı, aşı uygulamaları ve ticari hizmetler olarak dört kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir. Kadın ve erkeklerin elde ettiği toplam gelirler arasında cinsiyet bakımından anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Yapılan çalışmada kadın klinisyenlerin erkeklerden %16.4 daha az gelir elde ettiği tespit edilmiştir. Kadın ve erkek klinisyenler arasında laboratuvar analizleri, ultrasonografi, endoskopi kullanımında istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Teşhis yöntemlerinin klinisyenler tarafından kullanım yaygınlığında, kadın klinisyenlerin %100'ünün radyolojik yöntem kullandığı ve cinsiyet açısından aradaki farkın istatistikî açıdan önemli olduğu tespit edilmiştir ($P<0.05$). Çalışma sonuçları; pet klinisyenliğinde kadın veteriner hekimlerin daha dezavantajlı olarak çalıştığını, bunun da kadının sosyo-ekonomik durumunu olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Cinsiyet, Gelir, Pet klinik, Teknik performans.

Effects of Gender on Technical and Economical Performance of Pet Clinics in Ankara

Abstract: This study was investigated the quality of pet clinicians services and their income by gender. A public survey was carried out in the province of Ankara in 2011 and survey data about 13 woman and 27 male clinicians were taken into consideration. Services for clinicians and their income; domain expertise, the use of diagnostic methods, vaccine administration and business services were divided into four categories for the analyses. For the total income of men and women was found not significantly different between the groups ($P<0.05$). In the study, women clinicians earned 16.4% lesser than that of men. Also, there were no statistically difference between woman and male clinicians with respect to the usage of laboratory analyses, ultrasonography and endoscopy methods. The rate of the woman clinicians using the radiological methods was 100 % and this rate was statistically different ($P<0.05$) from that of men, as an important outcome of this study. According to the results, it may be stated that; there was an unbalanced (more disadvantageous) situation that exists for women (against men) clinicians working in pet clinics and, as a consequence, it is certainly an unfavourable factor against the economical status of women.

Key words: Gender, Income, Pet clinic, Technical performance.

✉Berrin ŞENTÜRK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Hayvancılık Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı, Samsun, TÜRKİYE.
e-posta: berrinsenturk@omu.edu.tr

GİRİŞ

Kadınların işgücüne katılımı 2007 yılında %23,6' iken 2012 yılında ise bu rakam %29,5 olmuştur (Önder, 2013). Türkiye'de kadınlar çalışma yaşamına 1950'lerden itibaren daha yoğun olarak katılmaya başlamıştır. Hizmetler sektörünün gelişmesi, çalışma hayatına yönelen kadını, toplumsal statüsüne daha farklı bakmaya yönlendirmiş ve kadınları eğitime önem vererek çalışma hayatına daha bilinçli olarak katılmaya yöneltmiştir (Kocacık ve Gökçaya, 2005; Koray ve ark., 2000).

Kadının toplumsal yaşamdaki yeri ve etkinliği, çalışma yaşamında elde etmiş olduğu gelirle doğrudan ilişkilidir. Bu yapının güçlenmesinde kamusal alan kadın ve erkek veteriner hekimliği hizmetlerinde, eşit işe eşit ücret politikası gereği öncü konumdadır. Yapılan bilimsel çalışmalarda, özel sektörde faaliyet gösteren pet klinisyenler ve klinisyenlerin elde ettiği gelirlerde kadın ve erkek arasında kadın aleyhinde bir durumun söz konusu olduğu bildirilmektedir (Heath ve Niethe, 2001; Aral ve ark., 2010).

Bu çalışmada veteriner pet klinisyenlerin hizmet süreleri, çalışma saatleri ve verilen hizmetin niteliği dikkate alınarak kadın ve erkek pet klinisyenlerinin hizmet gelirleri araştırılmıştır. Verilen hizmetin niteliğinin belirlenmesinde teknik açıdan hizmetler, alan uzmanlığı, teşhis yöntemi kullanımı, aşı uygulamaları ve ticari hizmetler şeklinde dört gruba ayrılarak incelenmiştir. Bu grupların belirlenmesinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğretim üyelerinin görüşlerinden yararlanılmıştır. Alan uzmanlığı verilen hizmetin kalitesi açısından ilk sırada tanımlanırken, ikinci sırada teşhis yöntemi kullanımı oranının yüksekliği, üçüncü sırada aşılama oranı ve dördüncü sırada ticari uygulamalar olarak belirlenmiştir. Bu belirlemede teknik açıdan Moreau (2004)'nin yaptığı çalışmanın sonuçları belirlenen bu kategorizasyonu destekler niteliktedir. Bahsi geçen çalışmada ampirik teşhis yöntemlerinin kullanılma oranının %5'ten fazla olmaması ve aşılama gelirlerinin toplam gelir içindeki payının

%20'nin altında olması önerilmektedir (Moreau, 2004). Çalışmada ayrıca, pet klinisyenliğinden elde edilen gelirlerin, verilen hizmetin niteliği de dikkate alınarak, kadın ve erkek arasında değişip değişmediği araştırılmıştır. Böylece çalışma yaşamında kadın pet klinisyenlerin yaptıkları hizmetler karşılığında elde ettikleri gelirler erkeklerle kıyaslanarak, ekonomik ve sosyal açıdan kadın için eşitsizlik yaratacak bir durumun olup olmadığı araştırılmıştır.

MATERYAL ve METOT

Çalışmanın materyalini Ankara ilinde 2011 yılında pet klinisyenlik yapan veteriner hekimlerle yapılan anket verileri oluşturmaktadır. Ankara iline hizmet veren 80 pet kliniği bulunmaktadır (GTHB, 2011). Örnek büyüklüğünün belirlenmesinde hedef kitledeki birey sayısı bilindiğinden şu formülden yararlanılmıştır.

$$n = N \cdot t^2 \cdot pq / d^2 (N-1) + t^2 \cdot pq$$

N: Hedef kitledeki birey sayısı

n: Örnekleme alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q: İncelenen olayın görülmeysi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.

Yeterli örnek büyüklüğü 37 olarak bulunmuş ve tesadüfî örnekleme ile seçilen 40 klinik çalışmaya dahil edilmiştir (Salant ve Dillman, 1994).

Çalışmada yeralan klinisyenlerin 13'ü kadın 27'si erkektir. Çalışmada klinisyenlere, klinisyenlik süreleri, günlük çalışma süreleri, hizmet şekli (klinik sahipliği, çalışan ve ortak olma durumları) sorulmuştur. Hizmet ve gelirlerinin belirlenmesinde; alan uzmanlığı, hastalık teşhisinde kullanılan teknolojiler (laboratuvar yöntemleri, radyolojik yöntemler, ultrasonografi, endoskopi), aşı,

dezenfeksiyon ve paraziter ilaç uygulamaları ve ticari uygulamalar (yem satışı, ilaç, mama satışı, pet aksesuarları, pet şampuanları, kuaförlük hizmetleri, pet pansiyonu, pet hayvan satışı ve diğer hizmetler) araştırılmıştır.

Çalışmada Kullanılan Teknik Parametreler

Pet klinisyenlerce verilen hizmetler dört kategoride değerlendirilmiştir:

Cinsiyete Göre Alan Uzmanlığı Kullanma Oranı

Bu oran kadın ve erkek pet klinisyenlerin elde ettiği toplam ortalama alan uzmanlığı gelirinin kadın ve erkek klinisyenler tarafından ayrı ayrı elde edilen toplam ortalama alan uzmanlığı gelirinine bölünmesiyle elde edilir. Hastalık teşhisi, lokal ve genel anestezi altında yapılan işlemler alan uzmanlığı kullanımı bileşeni olarak değerlendirilir.

Cinsiyete Göre Teşhis Yöntemi Kullanımı Oranı

Bu oran teşhis yöntemi kullanımından elde edilen ortalama toplam gelirden kadın ve erkek pet klinisyenlerin teşhis yöntemi kullanımından elde ettikleri ortalama toplam gelirlere bölünmesiyle elde edilir (Moreau, 2004). Hesaplamalarda teşhis yöntemi kullanımı bileşenleri; laboratuvar testleri, ultrasonografi, radyoloji ve endoskopi uygulamalarıdır.

Cinsiyete Göre Aşılama Uygulamaları Oranı

Bu oran kadın ve erkek pet klinisyenlerin elde ettiği toplam ortalama aşılama gelirlerinin kadın ve erkek klinisyenlerce elde edilen toplam ortalama aşılama uygulamaları gelirlerine bölünmesiyle elde edilir. Aşılama ve paraziter ilaç uygulamaları aşılamanın bileşenlerini oluşturmaktadır.

Cinsiyete Göre Ticari Uygulamalar Oranı

Bu oran kadın ve erkek pet klinisyenlerin elde ettiği toplam ortalama ticari uygulamalar geliri, kadın ve erkek klinisyenlerce elde edilen toplam ortalama ticari gelirlere bölünmesiyle elde edilir. Ticari uygulamaların bileşenleri, gıda, yem, ilaç satışı, kuaförlük hizmetleri, pet hizmetleri, pet hayvanı satışı ve benzeridir.

Çalışmanın hipotezleri:

Kadın Veteriner hekimler aynı işi yapmalarına karşın erkeklerden daha az gelir elde ederler.

Kadın ve erkek Veteriner hekimler farklı kaynaklardan (dört kategori) gelir elde ederler.

İstatistiksel Analiz

Anket verileri SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 17.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistik metotlar kullanılmıştır. Çalışmanın değişkenlerine Kolmogorov-Smirnov normal dağılım testi uygulanmıştır. Değişkenlerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($P < 0.05$). Değişkenler arası analizlerde parametrik olmayan testlerden Ki-kare testi ve Mann-Whitney-U test kullanılmıştır.

BULGULAR

Cinsiyete göre klinisyenlerin çalışma süreleri ve günlük çalışma saatleri değerlendirilerek Tablo-1'de sunulmuştur.

Pet klinisyenlerinin klinisyenlik süresi ve günlük çalışma sürelerine cinsiyetin etkisi araştırılmış ve grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 1. Cinsiyete göre veteriner klinisyenlerin klinisyenlik süresi ve günlük çalışma süresi (Ortalama ve Standart Sapmaları).**Table 1.** Durations of working as veterinary clinicians and daily working hours with respect to gender (Mean and Standart Deviations).

	Grup	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Klinisyenlik süresi (yıl)	Kadın	13	5.620	4.07	0.369 ^{öd}
	Erkek	27	7.910	6.22	
Günlük çalışma saatleri	Kadın	13	10.310	1.43	0.818 ^{öd}
	Erkek	27	10.440	1.60	

öd:(P>0.05)

Tablo 2. Cinsiyete göre pet klinisyenlerin aylık ortalama gelirlerinin dağılımı.**Table 2.** Distribution of monthly incomes pet clinicians with respect to gender.

Gelir Kategorileri	Gelir Bileşenleri	Grup	Sayı	Ortalama Gelir	Standart Sapma	Her bir gelir bileşeninde n aldığı pay (%)	P	
Alan Uzmanlığı kullanma	Teşhis	Kadın	12	1795.83	1288.49	45.36	0.622 ^{öd}	
		Erkek	25	2163.32	2971.98	54.64		
	Lokal anestezi gerektiren işlemler	Kadın	4	325.00	206.15	31.17	0.815 ^{öd}	
		Erkek	19	717.53	1350.18	68.83		
	Genel anestezi gerektiren işlemler	Kadın	8	643.75	438.69	52.59	0.676 ^{öd}	
		Erkek	16	580.25	474.83	47.41		
	Danışmanlık hizmetleri	Kadın	6	683.33	331.16	71.3	0.576 ^{öd}	
		Erkek	12	275.00	190.09	28.7		
Teşhis yöntemi kullanımı	Laboratuvar	Kadın	9	461.11	275.88	32.5	0.014*	
		Erkek	13	957.69	1045.99	67.5		
	Radyoloji, sonografi ve endoskopi	Kadın	9	496.11	446.87	37.96	0.954 ^{öd}	
		Erkek	14	810.71	749.4	62.04		
	Aşı uygulamaları	Aşılama	Kadın	11	790.91	470.01	37.6	0.476 ^{öd}
			Erkek	24	1312.5	1392.7	62.4	
	Parazitlere karşı aşı ilaç uygulamaları	Kadın	11	536.36	317.08	40.9	0.242 ^{öd}	
		Erkek	20	775.00	955.38	59.1		
	Ticari uygulamalar	Yem, mama satışı	Kadın	11	863.64	638.78	26.55	0.882 ^{öd}
			Erkek	22	2388.64	4408.91	73.45	
	Pet hizmetleri	Kadın	11	459.09	374.71	44.38	0.028*	
		Erkek	13	575.38	821.81	55.62		
	Kuaförlük hizmetleri	Kadın	8	318.75	168.89	37.22	0.346 ^{öd}	
		Erkek	17	537.65	622.62	62.78		
	Pet pansiyon	Kadın	4	450.00	100	66.67	0.954 ^{öd}	
		Erkek	6	225.00	125.49	33.33		
	Pet hayvanı satışı	Kadın	1	300.00	0	11.69	0.000***	
		Erkek	3	2266.67	3234.7	88.31		

öd: (P>0.05); * (P<0.05); *** (P<0.001)

Cinsiyete göre veteriner pet klinisyenlerin aylık gelirlerinin dağılımı Tablo-2'de verilmektedir.

Cinsiyete göre teşhis yöntemi kullanımı kategorisinde yer alan laboratuvar gelirlerinde, kadın

klinisyenlerin laboratuvar gelirlerinin %32.5'ini, erkek klinisyenlerin ise %67.5'ini elde ettikleri görülmektedir. Pet kadın klinisyenlerin pet hizmetlerinden elde ettikleri ortalama gelir %44,4,

erkeklerin %55.6'dır. Kadın klinisyenler pet hizmetlerinden erkeklerden daha az kazanmaktadır.

Çalışma sonuçları, kadın klinisyenlerin elde

ettiği toplam gelirin erkek klinisyenlerin elde ettiği toplam gelirden %14.6 daha az olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo 3. Cinsiyete göre pet kliniklerinde laboratuvar analizlerinin kullanılma oranı.

Table 3. The rate of using laboratory analyses in pet clinics with respect to gender.

Laboratuvar analizi kullanımı	Cinsiyet						P
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Yöntemi kullanan	10	76.9	14	53.8	24	61.5	0.147 ^{öd}
Yöntemi kullanmayan	3	23.1	12	46.2	15	38.5	
Toplam	13	100.0	26	100.0	39	100.0	

öd: (P>0.05)

Tablo 4. Cinsiyete göre pet kliniklerinde ultrasonografi, endoskopi ve radyolojik yöntem kullanım oranı.

Table 4. The rate of using the methods of ultrasonography, endoscopy and radiological examination in pet clinics with respect to gender.

Ultrasonografi kullanımı	Cinsiyet						P*
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Yöntemi kullanan	10	76.9	17	63.0	27	67.5	0.305 ^{öd}
Yöntemi kullanmayan	3	23.1	10	37.0	13	32.5	
Toplam	13	100.0	27	100.0	40	100.0	
Endoskopi kullanımı							
Yöntemi kullanan	7	53.8	9	33.3	16	40.0	0.185 ^{öd}
Yöntemi kullanmayan	6	46.2	18	66.7	24	60.0	
Toplam	13	100.0	27	100.0	40	100.0	
Radyolojik yöntem kullanımı							
Yöntemi kullanan	13	100.0	17	63.0	30	75.0	0.01**
Yöntemi kullanmayan	0	0.0	10	37.0	10	25.0	
Toplam	13	100.0	27	100.0	40	100.0	

öd: (P>0.05); **(P<0.01)

Cinsiyete göre pet kliniklerinde kullanılan teşhis yöntemi kullanma oranları çalışma kapsamında araştırılmıştır. Pet kliniklerinde laboratuvar analizlerinin kullanılma oranına ilişkin veriler Tablo-3'te ultrasonografi, endoskopi ve radyolojik yöntem kullanımına ilişkin veriler ise Tablo-4'te sunulmuştur.

Cinsiyete göre laboratuvar analizleri kullanım oranlarında istatistikî açıdan anlamlı bir fark gözlenmemiştir (P>0.05). Kadın klinisyenlerin %76.9'u, erkek klinisyenlerin %53.8'i laboratuvar

analizlerini kullanmaktadır. İstatistikî açıdan önemli bir fark görülmemesine rağmen kadın klinisyenlerin erkek meslektaşlarına göre bu uygulamayı teşhiste daha sık kullandıkları görülmektedir.

Ultrasonografi kullanımında da cinsiyete göre istatistikî açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (P>0.05). Kadın klinisyenler %76.9 oranında erkek klinisyenler ise %63.0 oranında ultrasonografi kullanmaktadır. Kadın klinisyenler erkek klinisyenlerden %13.6 oranında daha yüksek oranda ultrasonografi kullanmaktadır.

Kadın klinisyenler %76.9 oranında yöntemi kullanmaktadır. Erkek klinisyenler %66.7 oranında yöntemi kullanmamaktadır.

Kadın klinisyenlerin tamamı (%100) radyolojik yöntem kullandıklarını bildirirken, erkek

klinisyenlerde bu oran %63.0 olarak hesaplanmıştır.

Cinsiyete göre ortalama gelirden, gelir kategorilerinin aldığı paylar ve toplam ortalama gelirden kategorinin payı hesaplanarak Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Cinsiyete göre ortalama gelirin, gelir kategorilerine göre dağılımı.

Table 5. Distribution of the average income in different categories with respect to gender.

Gelir Kategorileri	Grup	Ortalama Gelir (TL)	Toplam Ortalama Gelirde Cinsiyetin Payı (%)	Toplam Ortalama Gelirde Kategorinin Payı (%)
Alan uzmanlığı kullanma	Kadın	3447.90	48.0	
	Erkek	3736.10	52.0	
	Toplam	7184.00		33.1
Teşhis yöntemi kullanma	Kadın	957.2	35.1	
	Erkek	1768.04	64.9	
	Toplam	2725.60		12.6
Aşı uygulamaları	Kadın	1327.30	38.9	
	Erkek	2087.50	61.1	
	Toplam	3414.80		15.7
Ticari uygulamalar	Kadın	2391.50	28.5	
	Erkek	5993.30	71.5	
	Toplam	8384.80		38.6

Tablo verileri gözden geçirildiğinde bu çalışmada gelir kategorilerinden ticari uygulamalar %38.6 paya sahiptir en yüksek gelir kategorisidir. İkinci sırada %33.1'lik payla profesyonel bilgi ve cerrahi yöntem kullanma, üçüncü sırada % 15.7'lik payla aşı uygulamaları yer almaktadır. En düşük gelir %12.6'lik paya sahip olan diagnostik uygulama gelirleridir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışma sonuçları hizmet yılı ve günlük çalışma süresi üzerine cinsiyetin etkisinin önemli olmadığını göstermiştir. Bu çalışmada kadın klinisyenlerin erkek klinisyenlerden %14.6 daha az gelir elde ettikleri tespit edilmiştir ($P<0.05$). Çalışma saatleri aynı olmasına rağmen kadın klinisyenler erkeklerden daha az kazanmaktadır. Sahadaki gözlemlerde, kadın klinisyenlerin erkeklerden daha az gelir elde

etmelerinde, toplumun erkek klinisyeni daha tecrübeli olarak algılaması, erkeğin işini iyi yaptığı algısı, fiziksel olarak daha güçlüdür ve hayvanımı daha kolay zaptı-rapt altına alabilir vb. sosyal ve psikolojik faktörlerin etkili olabileceği düşünülmektedir. Pet klinikleri için 2008 yılında tamamlanan başka bir çalışmada kadın klinisyenlerin erkeklerden %13.2 oranında daha az gelir elde ettiği bildirilmektedir (Aral ve ark., 2010).

Çalışmada laboratuvar gelirleri ile pet hizmetleri gelirleri açısından cinsiyetler arasında istatistiksel açıdan önemli farklılıklar tespit edilmiştir ($P<0.05$). Çalışmada, kadın ve erkek pet klinisyenlerin laboratuvar gelirleri sırasıyla %32.5 ve %67.5'tir. Pet hizmetlerinden elde edilen gelir ise sırasıyla %44.4 ve %55.6 oranlarındadır.

Pet klinisyenlerin elde ettikleri toplam gelirlerde gelir kategorilerinin aldığı paylar; %12.6

teşhis yöntemi kullanma, %15.7 aşılama oranı, %33.1 alan uzmanlığı kullanma ve %38.6 ticari uygulama gelirleri şeklindedir.

Morou (2004) yaptığı çalışmada teşhis yöntemi kullanma oranının %5'in altında olmasını teşhiste ampirik yöntemlerin kullanıldığını işaret ettiğini bildirmektedir. Bu çalışmada teşhis yöntemi kullanma oranı %12.6 olarak tespit edilmiştir. Bu oran büyük kentlerde pet hayvanlarının hastalıklarının teşhisinde teşhis yöntemlerinin kullanımının giderek yaygınlaştığını göstermektedir.

Çalışmada tespit edilen %15.7'lik aşılama geliri, enfeksiyöz hastalıklara karşı aşılama ile paraziter aşı ve ilaç uygulama gelirlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. İstanbul'da 2004 yılında yapılan bir çalışmada en yüksek gelir yaratan kategori olarak bu alan bildirilmektedir (Kaygısız ve Akdağ, 2004). Veterinerlik hizmetleri uygulamalarında aşılama gelirlerinin %20'nin altında kalması arzulan bir durum olarak bildirilmektedir (Moreau,2004). Bu çalışmada belirlenen oranın beklenen hedefler açısından olumlu bir gelişme olduğu söylenilebilir.

Araştırmada radyolojik yöntem kullanımı açısından kadın klinisyenlerle erkek klinisyenler arasında istatistiki açıdan önemli fark olduğu ($P<0.01$), kadın klinisyenlerin tüm teşhis yöntemlerini erkeklerden daha yaygın olarak kullandıkları, ancak elde ettikleri gelirlere bu sonucun yansımadağı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada pet klinisyenlerin elde etmiş olduğu aylık gelirlerde her kategorideki uygulama gelirleri klinisyenlerce toplam uygulama geliri olarak verilmiştir. Bu nedenle her kategorideki uygulamaların birim maliyetleri mevcut olmadığından erkek ve kadın klinisyenlerin elde etmiş oldukları gelirlerdeki kar marjları tespit edilememiştir. Bu nedenle kadın klinisyenlerin özellikle teşhis yöntemi kullanımı uygulamalarını kullanma oranlarının erkeklerden daha yüksek olmasına karşın elde etmiş oldukları gelirlerin düşüklüğünün nedeni, saha gözlemlerinde, kadın klinisyenlerin elde ettikleri gelirlerde yasal

çerçevenin belirlediği ücret tarifelerine daha sıkı uyuyor olmaları olarak düşünülebilir.

Bu çalışmanın sonucunda kadın klinisyenleri erkek klinisyenlere göre daha düşük gelir elde ettikleri, nitelikli uygulama geliri olarak tanımlanan teşhis yöntemi kullanımı uygulamalarının kadın klinisyenlerde %53.8-%100 arasında değişen yüksek oranlarda kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgular ilerleyen süreçlerde erkek klinisyenlerin de giderek daha nitelikli hizmete yönelmek zorunda kalacaklarını düşündürmektedir. İşteki tecrübe çalışmanın yapıldığı süreçte ortalama olarak 2.4 yıl erkek klinisyenler lehinedir. Bu durum ilerleyen süreçlerde kadın klinisyenlerin gelirlerinin erkeklere daha çok yaklaşacağını düşündürmektedir. Diğer yandan çalışma bulguları erkek ve kadın klinisyenlerin elde etmiş oldukları gelirler değerlendirildiğinde Türkiye'de eğitilmiş kadının koşullarının özel sektörde de daha iyiye gitme eğiliminde olduğunu düşündürmektedir. Bu duruma rağmen, bu gün içi koşullar kadının soyo-ekonomik gelişmesi yönünde negatif etki yaratmaktadır.

Bu çalışmada, klinik faaliyetlerden elde edilen gelirler, belirlenen teknik parametrelere göre değerlendirilmiştir. Bu yöntem klinisyenlerin bireysel gelirlerini kategorize ederek hem verdikleri hizmetin kalitesini takip etmede hemde gelirlerini takip etmede kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca ilerleyen süreçlerde yapılacak çalışmalarda, hem karşılaştırmalara fırsat verebilecek hizmet gelirlerinin gelir kalemlerinin değişim oranlarını tespiti olanak sağlayabilecektir.

KAYNAKLAR

- Aral Y., Cevger Y., Demir P., Aydın E., 2010. Managerial and economic evaluation of small animal veterinary clinics in Ankara province of Turkey. Journal of the Faculty of Veterinary Medicine Kafkas University, 16, 503-508.
- GTHB., 2011. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ankara İl Müdürlüğü Kayıtları.

- Heath TJ., Niethe GE., 2001. Effect of gender on ownership and income in veterinary practise. Australian Veterinary Journal, 79, 566-548.
- Kaygısız FH., Akdağ F., 2004. A study on investigating technical states and financial structures of, and problems encountered by pet clinics in İstanbul province. Journal of the Faculty of Veterinary Medicine, İstanbul University, 30, 63-78.
- Kocacık F., Gökkaya VB., 2005. Türkiye’de çalışan kadınlar ve sorunlar, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 6, 195-218.
- Koray M., Demirbilek S., Demirbilek T., 2000. Gıda işkolunda çalışan kadınların koşulları ve geleceği, Ankara: T.C. Başbakanlık KSSGM.
- Moreau P., 2004. Practice financial indicators: measure your productivity. European Journal of Companion Animal Practice, 15, 211-215.
- Önder N., 2013. Türkiye’de kadın işgücünün görünümü. Çalışma ve Sosoyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Dünyası Dergisi, 1, 35-61.
- Salant P., Dillman DA., 1994. How to conduct your own Survey, 55, John Wiley & Sons, Inc. Newyork.